

Dette er forfatterenes versjon av et kapittel publisert i boken «Profession, politik och passion».

Referanse for den publiserte versjonen:

Holmen, A. & Kulbrandstad, L. I. (2013). Nordand: En nordisk andraspråksresa. I M. Axelsson, M. Carlson, Q. Franker & K. Sandwall (Red.), *Profession, politik, passion: Inger Lindberg som andraspråksforskare: En vänbok* (s. 177-190). Göteborg: Institutionen för svenska språket / Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap.

Høgskolen i Hedmark

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

BRAGE

Institusjonelt arkiv for Høgskolen i Hedmark

<http://brage.bibsys.no/hhe/>

Anne Holmen og Lise Iversen Kulbrandstad
Københavns universitet, Høgskolen i Hedmark

Nordand – en nordisk andraspråksresa

I 2004 gav Inger Lindberg ut *Andraspråksresan* i en skriftserie publisert av Folkuniversitetet. Hun tilskriver Theodor Kallifatides inspirasjonen til å bruke reisemetaforen for å beskrive ulike sider ved det å lære seg svensk som andrespråk. I boka *Ett nytt land utanför mitt fönster* sammenlikner Kallifatides det å lære seg det komplekse betydningsinnholdet til ordene i et nytt språk med en «genomgripande resa in i ett annat medvetande om världen och livet». Inger bygger sin artikkel rundt denne reisemetaforen og skriver om «svenska språket som resmål», «resenärerna och deras bagage», «klimatet och medresenärerna», «gränspoliserna», «resans längd och olika transportmedel» og «strapatser under resans gång». Hun stiller også spørsmålet «vilken väg är bäst?».

I gjenlesningen av skriftet har vi festet oss ikke bare ved Ingers velskrevne og innsiktsfulle artikkel, men også ved forordet til generalsekretæren i Folkuniversitetet, Jan-Sture Karlsson. Han takker Inger for artikkelen, men også for at hun «vid flera tillfällen delat med sig av sitt kunnande i föreläsningar och debattinlägg». Og når det gjelder innvandrерundervisning, konstaterer han at det er «ett av Folkuniversitetets viktigaste verksamhetsområder genom tiderna». Skriftet *Andrespråksresan* leser vi dermed også som et eksempel på den betydningen kontakt med praksisfeltet har hatt i framveksten av nordisk andrespråksforskning. Forskerne har vært sterk motiverte for å bidra til å utvikle ny kunnskap om andrespråkslæring og dens vilkår og for selv å bruke innsikten, i samarbeid med praksisfeltet, for å utvikle læreplaner, tester, læremidler og ny praksis. Samtidig har andrespråksforskerne formidlet forskningsbasert kunnskap til lærere og skoleledere gjennom kurs, foredrag og i skrevne tekster, slik Inger berømmes for å ha gjort for Folkuniversitet og dets lærere og publikum.

Vi har også merket oss formuleringen fra generalsekretæren om andrespråksundervisningen som ett av de *viktigste* virksomhetsområdene gjennom tidene for Folkuniversitetet. Formuleringen motiverer til å stoppe opp og reflektere over betydningen av det vi som forskere investerer vår hjernekraft i; vår tid og vår energi - et helt arbeidsliv. Vi registrerer samtidig en internasjonal forskningspolitisk trend der det i økende grad argumenteres for at forskning og innovasjon skal bidra til å løse store samfunnsutfordringer (jf. for eksempel Norges forskningsråd 2012), og der innovasjon ikke lenger knyttes til produkter som skal patenteres, men vel så ofte til implementering av endringer, nye praksiser, i offentlige virksomheter som barnehage, skole og voksenopplæring (jf. for eksempel NHD 2008). Tematisk hører globalisering og migrasjon til disse store samfunnsutfordringene. Metodisk har andrespråksforskningen, gjennom sin lange tradisjon for praksistilknytning, dessuten svært gode forutsetninger for å bidra til innovasjoner i utdanningssektoren. I forskningspolitikken settes det noen ganger opp et motsetningspar mellom den nysgjerrighetsdrevne forskningen som forskerne selv tar initiativ til, og den forskningen samfunnet initierer for å øke kunnskapen på viktige samfunnsområder. I den nordiske andrespråksforskningen opplever vi ofte at disse to måtene å sette i gang forskning på, møtes gjennom et sterkt nysgjerrighetsdrevet forskerinitiativ for å utforske en av de store læringsutfordringene i det globaliserte samfunnet. Ja, den engelske andrespråksforskeren Ernesto Macaro utpeker faktisk andrespråkslæring som det mest frekvente læringsobjektet vi har:

«As an object of learning, a second language has no rival. No other subject is learnt by so many people over such long periods of time” (Macaro 2010, s. 4). En slik erkjennelse er en sterk inspirasjon for å øke forskningsinnsatsen. Det er også en inspirasjon til å lære av hverandre på tvers av landegrenser og til å arbeide med kvalitet i utforskningen av et tema som er så viktig for så mange. Nettopp dette var noe av motivasjonen som lå bak det initiativet som resulterte i tidsskriftet *Nordand. Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*. I det følgende skal vi kort beskrive reisen fram mot dette målet og så analysere innholdet i de fem første årgangene tematisk og metodisk.

Nordandresan

I 2003 begynte vi tre, dvs. Anne, Inger og Lise, sammen på reisen med målet om å utgi et nordisk tidsskrift for andrespråksforskning. Hensikten med tidsskriftet skulle være å bidra til å heve kvaliteten på den nordiske andrespråksforskningen, gjøre forskningen i de fem landene mer synlig og dessuten stimulere til forskning som i sterkere grad trekker på viten og utnytter temaer på tvers av landene. Tidsskriftet skulle videre bidra til å styrke og bevare det nordiske forskerfellesskapet om andrespråksforskning og til å utbre og styrke kunnskap om Nordens språk som andrespråk, også utover forskermiljøene. Tidsskriftet skulle samtidig ha et språkpolitisk formål gjennom å bidra til å styrke dansk, norsk og svensk som vitenskapelige språk (se Holmen, Kulbrandstad & Lindberg 2006).

I 2010, sju år senere, hadde vi redigert fem innholdsrike og fargeglade årganger av det nystartede tidsskriftet, og vi hadde lagt vekt på kvalitet ikke bare i innhold¹, men også i det estetiske uttrykket. I alt ble det ti numre med 43 artikler skrevet av til sammen 48 forskere fra 20 ulike institusjoner. 85 seniorforskere hadde dessuten sagt seg villig til å være med i kvalitetssikringen av artikler gjennom å bidra i fagfellevurderingen. Når det gjelder det språkpolitiske, kunne vi konstatere at fire av de 43 artiklene var skrevet på engelsk, mens de resterende 39 var skrevet på et skandinavisk språk; 16 på svensk, 13 på norsk og 10 på dansk (Holmen, Kulbrandstad & Lindberg 2010).

Resultatene av sju års arbeid er tydelige nok i form av de synlige produktene. Men hvordan kom vi oss så dit? Å prøve å rekonstruere reisen, er ikke så enkelt, for ingen av oss har skrevet noe særlig til reiseberetninger underveis. Riktignok har vi skrevet logger. Men de har dreid seg om det vesentligste i tidsskriftsredaktørens liv, nemlig tilgangen på artikler. Vi har hatt tre logger: artikler i prosess, trykte artikler og avviste artikler. Beskrivelsen av øvrige prosesser må først og fremst støtte seg til våre minner, og siden dette er en overraskelse til Inger, i praksis Anne og Lises hukommelse og opplevelser.

Det vi i alle fall kan slå fast, er at antakelig ingen av oss hadde forestilt seg at dette samarbeidet skulle strekke seg over sju år. Det er neppe heller noen tvil om at dette på den ene siden var en strabasiøs og utfordrende reise (med det å skrive søknader om trykkestøtte til NOP-HS som den årlig mest krevende øvelsen), på den andre siden en morsom og faglig veldig interessant reise. Dessuten har den vært sosial. Vi har hatt hyggelige redaksjonsmøter med både tidsskriftprat og annen prat to til tre ganger hvert år, vi har møttes med redaksjonsrådet flere ganger og vi har ikke minst holdt kontakt med potensielle artikkel skrivere, både erfarne forskere og forskerrekutter. Dette er allmenne oppsummeringer. Detaljer velger vi å presentere i form av 100 *Nordand*-ord som forteller om gleder og utfordringer i arbeidet med de fem første årgangene. *Nordand*-språket forstås nok best

---

¹ Hver artikkel ble vurdert av to anonyme fagfeller og av de tre redaktørene før vedtak om publisering.

av dem med redaktørfaring. Andre lesere som ikke har deltatt i reisen, vil selvsagt oppleve dette mindre konnotasjonsrikt, det vet vi jo fra andrespråkforskningen.

Lund, NordplusSprog, liste over fagfeller, kvalitetssikring, København, Gullsmeden, forlagskontrakt, nordiske landskap, artikler, søknader, logo? «Ja, til and», forlagskontrakt, Izabela, rapportering, temanummer, abonnenter, Katarzyna, logg, nøkkelord, Göteborg, artikkelstatus, redaksjonsrådsmøte, Helsinki, «i prosess», avviste artikler, hjemmeside?, omslag, Samfoto, «I detta nummer», studentpris, Hamar, VISA-kortbetaling, Helsingør, finansiering, penger, rutiner for redaksjonsbehandling, anonymisering, «ikke fotnote i tittel», Stockholm, manusfrist, korrektur, forsideord, frieksemplar, NOP-HS, nok abonnenter? Bokmeldinger? 115.000, forkortinger, sommarstuga, nye artikler, ny frist, nivå 2, bruk av kursiv i tekst?, ansøkningsfrist, rekneskap, undertitler, artikkelideer, open access?, brosjyre, stikkord omslag, Yans wok, nordisk sprogpolitikk, abonnementsstall, evalueringer, *NORDAND* eller *Nordand*? Bankgebyr, utenlandslektorene? Indeksering, engelsk sammendrag, avhandlinger

En analyse av *Nordands* fem første årganger

Når vi nå skal foreta en tematisk og metodisk analyse av innholdet i de fem første årgangene av *Nordand*, har vi latt oss inspirere av en analyse Ernesto Macaro (2010) har gjennomført, dels alene og dels sammen med Andrew Cohen. De har sett nærmere på forskning publisert i fem internasjonale tidsskrift innenfor andrespråkforskning og analysert dem tematisk (Macaro 2010) og metodisk (Cohen og Macaro 2010). De fem tidsskriftene er *Applied Linguistics*, *Language Learning*, *Language Teaching Research*, *Modern Language Journal* og *Studies in Second Language Acquisition*, og de analyserte årgangene er 2002-2005.

Nordands fem første årganger er publisert i forlengelsen av dette tidsspennet, 2006-2010. I sammenlikningen mellom *Nordand* og de fem internasjonale tidsskriftene må vi selvsagt ta høyde for at aktuelle temaer kan ha endret seg noe fra begynnelsen til slutten av 2000-tallet, men vi mener likevel det er fruktbart å ta utgangspunkt i Macaro og Cohens arbeider.

En tematisk inndeling av andrespråkforskningen publisert i *Nordand*

Macaro har i sin studie tatt utgangspunkt i det han og en gruppe kollegaer oppfatter som formålet med hver artikkel i de aktuelle tidsskriftene, vanligvis slik det kommer fram gjennom forskningsspørsmålet. Ut fra dette beskriver Macaro (2010, s. 9) fire brede områder han vil dele andrespråkforskningen inn i. Det er, i vår oversettelse:

- Tilegnelsen av regelsystem og ordforråd
- Utvikling av språkferdigheter og interaksjon
- Holdninger lærere og innlærere har til andrespråklæring
- Undervisnings- og læringspraksiser

Macaro understreker at disse fire temaene ikke greier å fange hele bredden i andrespråkforskningen, og at de også er delvis overlappende. Likevel mener han de vil være til hjelp i en analyse av hovedperspektiv og i å tegne andrespråkforskningens landskap. Tilsvarende vil selvsagt også gjelde i vår analyse. Likevel har vi funnet det nødvendig å utvide Macaros kategorier.

Det henger sammen med hvordan andrespråksforskning avgrenses i engelskspråklig litteratur og i Norden. I arbeidet med å etablere *Nordand* hadde vi en grundig diskusjon av hvordan vi skulle avgrense andrespråksforskningen og bestemte oss for å legge en vid forståelse av fagområdet til grunn, slik det for eksempel framgår av beskrivelsen av tidsskriftet i *Forfatterveiledningen* som ble trykket bakerst i hvert tidsskriftnummer:

Nordand – Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning publiserer vitenskapelige artikler relevante for det å lære eller bruke ett av de nordiske språkene som andrespråk. Tidsskriftet henvender seg til forskere, men også til andre med interesse for ny kunnskap om det å lære språk og om flerspråkighet. Artikkene kan være empiriske, teoretiske eller de kan gi oversikt over forskning og forskningsprosjekter. De kan belyse lingvistiske, psykolingvistiske, sosiolingvistiske, kognitive, sosiokulturelle, språkpedagogiske, språkpolitiske eller fagdidaktiske problemstillinger, og de vil kunne belyse andrespråksbeherskelse eller andrespråksbruk som del av en flerspråklig utvikling. "Andrespråk" inkluderer også forskning om de nordiske språkene som fremmedspråk, slik språkene for eksempel læres ved de mange universitetene rundt omkring i verden med tilbud om studier i nordiske språk.

Det nordiske andrespråkslandskapet, slik vi forstår det, inkluderer sosiolingvistiske og språkpolitiske forhold og er dessuten opptatt av å belyse andrespråksbeherskelse og –bruk som del av en flerspråklig utvikling og praksis. For å dekke *Nordands* temaer må vi derfor utvide Macaros inndeling med en femte kategori som dekker disse forholdene. Vi omtaler det nye temaområdet med en samlebetegnelse som "sosiolingvistiske temaer". I tillegg introduserer vi en sjettede diversekategori, kalt «annet».

I tabell 1 har vi sortert de 43 fagfellebedømte artikler i *Nordands* fem første årganger i de seks kategoriene. Tallene presenteres her i klart atskilte celler. Det kan gi et inntrykk av at det ikke er overlapping mellom kategoriene, men det er det naturligvis. Vi har diskutert plasseringen av flere av dem. Vi har likevel valgt å plassere alle i én kategori. Med den utvidelsen vi har gjort av antall kategorier, mener vi at vi fram et overordnet bilde, og dermed kan bruke kategoriene til å beskrive temaene som har vært mest frekvente i disse fem årgangene.

	2006	2007	2008	2009	2010	I alt
Tilegnelse av regler og ordforråd	3	2	3	1		9
Utvikling av språkferdigheter og interaksjon			1	6	5	12
Holdninger til andrespråklæring			2		1	3
Undervisnings- og læringspraksiser	4	1			1	6
Sosiolingvistiske forhold	2	2	3		1	8
Annet		4		1		5
I alt	9	9	9	8	8	43

Tabell 1. Tematisk innhold i *Nordand* 2006-10

En kjensgjerning som påvirker resultatene, er at vi i tre av de fem årene utlyste et temanummer. I 2008 var temaet «Språklig variasjon i flerspråklige kontekster», i 2009 «Samtalepraktiker i andrespråkskontekster» og i 2010 «Lärperspektiv i formellt och informellt lärande». I praksis var også nummer 1-2007 et tematisk nummer, for da ble det publisert fire av fem statuser over nordisk andrespråksforskning, statuser som opprinnelig var holdt som plenumsforedrag på *Nordand*-konferansen i Bergen 2006. Slike temanummer påvirker selvsagt det tallmessige forholdet mellom temaene. Det er for eksempel lett å se utslaget av statusforedragene i 2007 og interaksjonsnummeret i 2009.

Rent allment og overordnet kan vi konstatere at alle Macaros brede temaer er dekket i disse fem første årgangene. Ingen av kategoriene gjenfinnes imidlertid i alle fem årgangene. Men én av Macaros kategorier, «Regeltilegnelse og ordforråd», og dessuten vår kategori «Sosiolingvistiske forhold» er begge representert i fire av fem årganger. «Holdningsstudier av andrespråkslæring» er den minst frekvente kategorien, bare representert i to årganger med tre artikler.

Tilegnelse av regler og ordforråd

Studier av innlæreres tilegnelse av syntaktiske og morfologiske regler har alltid vært en kjerne i andrespråksforskningen. Macaro kommenterer at han i sitt materiale ikke ser noen mindre interesse for disse fenomenene enn i tidligere forskning. Likevel framhever han den sterkt økte interessen for tilegnelse av ordforråd som noe som kjennetegner utviklingen i perioden 2002-2005. Blant *Nordands* artikler som vi har plassert i denne kategorien, finner vi eksempler både på syntaktiske og morfologiske problemstillinger. Syntaks utforskes eksempelvis i tråd med Pienemans prosessabilitetsteori (Heinonen, nr. 2-07), utfra sosiolingvistiske problemstillinger (Ganuza, nr. 2-08) eller ut fra en sammenlikning mellom første- og andrespråksbrukere (Hammarberg nr. 1-08). Morfologisk utvikling diskuteres opp mot grammatikaliseringsteori (Tenfjord, nr. 1-09), mens metaforsteori ligger til grunn for ordforrådsstudiene (Golden, nr. 2-06 og Grosse, nr. 2-08). Også utforskning av uttale i lys av motivasjonsteori (Arnfast, nr. 2-07) har vi plassert hit. I kategorien mener vi også mer teoretiske studier som Dursts språktypologiske utgreiing av dansk og russisk og bulgarsk (nr.2-06), og dessuten Abrahamsson og Hyltenstams analyse av innlæringsalder og oppfattet grad av innfødthet i andrespråket (nr. 1-06).

Selv om de nevnte artiklene har stor innbyrdes bredde, har de det til felles at de enten empirisk eller teoretisk berører utforskning av innlærerspråket. Slike studier hører til kjernetematikken i internasjonal andrespråksforskning, og tabell 1 viser at de representerer en kjerne også i de aktuelle *Nordand*-årgangene. De gjenfinnes i hele fire av fem årganger, og er en stor kategori til tross for at det ikke har vært et eget temanummer på området.

Utvikling av språkferdigheter og interaksjonsstudier

Med språkferdigheter mener Macaro de fire klassiske: tale, lytte, lese og skrive. Han konstaterer at mens det finnes egne andrespråksstidsskrift som tematiserer de skriftlige ferdighetene (*Journal of Second Language Writing and Reading in a Foreign Language*), finner han ikke tilsvarende for de muntlige.

Utforskning av forståelse er et fellestrekk for studiene av lesing og lytting, ifølge Macaros analyse. Ofte er man i denne forskningen opptatt av betydningen av metakognisjon og bakgrunnskunnskaper. I

studier av andrespråkslytting har betydningen av gjentakelse av informasjon vært et frekvent tema, mens tekststrukturens betydning har vært sentral i studier av andrespråkslesing. I utforsking av andrespråksskriving løfter Macaro fram betydningen av feedback som ett sentralt emne. Han oppsummerer at et typisk trekk ved studiene av språkferdighetene er at de har oppmerksomheten rettet mot den individuelle innlærer. I studiene av interaksjon, som han regner til samme gruppe, er det imidlertid utviklingen av andrespråket i lys av ulike samtalesituasjoner som er temaet. Et hovedfokus er hvordan ulike former for samtaledeltakelse i ulike kontekster kan bidra til å fremme andrespråklæring.

I vår analyse av *Nordands* fem første årganger er «Utvikling av språkferdigheter og interaksjon» den største kategorien. Kategorien framstår imidlertid som en kategori som like gjerne kunne ha vært delt i to: språklige ferdigheter på den ene siden og interaksjon på den andre. Sju av studiene omhandler ferdigheter. Skrivning er tematisert i tre. Det dreier seg dels om å analysere narrativer skrevet av skolelever på ulike ferdighetsnivå i andrespråket (Selj, nr. 2-10), dels diskuteres andrespråksskriving i lys av systemtisk-funksjonell teori (Magnusson, nr. 1-09) og i lys av utvikling av pedagogiske evalueringsredskap (Kabel, Mulvad & Bredholm, nr. 2-10). De to artiklene om lesing er dels en sammenlikning av minoritetsspråklige elevers resultater på PISA-undersøkelsen på tvers av de nordiske landene (Hvistendal & Roe, nr. 1-10), dels en undersøkelse av dysleksi og flerspråklighet (Hedman, nr. 1-10). To studier av muntlig språkferdighet er studier av spesielle grupper andrespråksinnlærere: Blindes taleproduksjon og –persepsjon (Smeds, nr. 1-08) og bruk av pauser i talen til simultanoversettere som lærer norsk som sitt tredje språk (Kapranov, nr.1-09).

Fire av de fem interaksjonsstudiene er publisert i temanummeret om samtalepraksiser i andrespråkskontekster i 2009. Det er da også et vidt spekter kontekster som dekkes i dette nummeret. Dels er det knyttet til samtale mellom ulike andrespråksinnlærere i en undervisningssituasjon (Lehti-Eklund & Green-Vänttinen, nr. 2-09), dels til samtaler mellom første- og andrespråksbrukere i hjemmet (Sunni, nr. 2-09), på arbeids- og flyktningekontor (Svennevig, nr. 2-09), i jobbsøkesituasjon (Sundberg, nr.2-09) og i telefon til en alarmsentral (Larsen, nr.2-10).

Holdninger til andrespråklæring

I Macaros modell dekker denne kategorien både læreres holdninger til språklæring og språkundervisning og til deres egen lærerrolle og dessuten innlæreres syn på språklæring. I *Nordand* er dette en liten kategori. De tre studiene vi har kategorisert her, er en folkelingvistisk analyse med utvikling av en modell for beskrivelse av metaspråk basert på data fra en studie av ungdommers beskrivelse av andrespråksbrukeres tale (Kulbrandstad, L.A., nr. 2-08), en studie av tekstutdrag i vestnordiske middelaldertekster der holdninger til morsmål og andrespråk er tematisert (Hagland, nr.1-10) og en studie av en lærers syn på andrespråklæring og egen undervisningspraksis (Kulbrandstad, L.I., nr. 1-08).

Undervisnings- og læringspraksiser

I omtalen av denne kategorien retter Macaro oppmerksomheten utelukkende mot undervisningstilnærminger. I vår bruk av modellen har vi festet oss ved tittelen på temaområdet «the practice of teaching and learning». Av de seks studiene som er publisert i *Nordand* i denne

kategori, er det to vi mener først og fremst tematiserer læringspraksiser: et prosjekt om voksnes språklæring og integrering (Wagner, nr. 1-06) og en studie av yngre andrespråkselevs læring av naturfag på andrespråk (Axelsson & Jakobson, nr. 2-10). En av de fire studiene der utgangspunktet er undervisningspraksiser tematiserer også språk og læring i naturfagundervisningen (Laursen, nr. 1-06). I tillegg er det eksempler på endring av undervisningspraksiser i en aksjonsforskningsstudie (Danbolt, nr.2-07), en artikkel om bruk av etnografiske metoder (Wedin, nr. 1-06) og en artikkel om bruk av tester i undervisning av voksne innlæreres litterasitetspraksiser (Holm, nr.2-06).

Sosiolingvistiske forhold

Denne egendefinerte kategori er stor, hele åtte artikler hører hit. Dessuten kan vi merke oss at tilgangen på artikler har vært jevn disse årene. Temaet finnes i fire av fem årganger. Omfanget av artikler peker på et helt sentralt område der den nordiske andrespråkforskningen skiller seg fra måten Macaro avgrensar forskningsområdet på. Macaro er her i tråd med tradisjonen i engelskspråklig litteratur (jf. for eksempel Doughty & Long 2003), mens *Nordands* definisjon er i tråd med avgrensingen som er vanlig i bruk i nordisk forskning (Holmen 2003, Hyltenstam & Lindberg 2004, Golden mfl 2007).

Av de åtte artiklene vi har plassert i denne kategori, dreier flere seg om flerspråklige praksiser i multietniske ungdomsmiljøer (Bijvoet & Fraurud, nr. 2-08, Spindler Møller & Jørgensen, nr. 2-08, Madsen, nr. 1-08 og Haglund, nr. 2-07) men også om flerspråklig identitet blant yngre barn (Svendsen, nr. 2-06) og om språkendringer basert på språkkontakt mellom samisk og norsk (Bull, nr. 1-06). Dessuten hører to språkpolitiske diskursanalyser hit; av deklarasjonen av nordisk språkpolitikk (Holmen, nr.1-07) og av en mediedebatt om krav om språktesting ved søknad om statsborgerskap (Milani, nr.1-10).

I tillegg til at denne kategori både er stor og frekvent er det også slik at andrespråklæring som del av flerspråklig praksis også er utgangspunkt for studier som i vår analyse er plassert i andre kategorier, men som en også kan argumentere for hører hjemme i denne egendefinerte kategori. Det gjelder for eksempel Ganuzas studie om inversjon (nr. 2-08), som er plassert under tilegnelse av regler. Studien kan likevel sies å sprengje de tradisjonelle grensene i denne kategori gjennom måten inversjon studeres på, nemlig som en strategi brukt i multietniske storbymiljøer. Et annet eksempel er fra samme prosjekt der Grosse (nr. 2-08) sammenlikner bruk av fraser i Khemiris *Ett öga rödt* med frasebruken blant ungdom i storbymiljøer. Vi har plassert den i «Tilegnelse av regler og ordforråd», men den kunne også ha vært regnet til de sosiolingvistiske studiene.

Annet

I denne kategori har vi plassert fire faghistoriske studier av nordisk andrespråkforskning (Golden mfl, Hammarberg, Martin, Arnbjörnsdóttir – alle publisert i nr. 1-07) og en studie som introduserer begrepet translingvale forfattere og gir en status om nordiske skjønnlitterære andrespråksforfattere behandling av temaet som flerspråklighet og identitet (Kongslien, nr. 1-09).

Metodisk analyse af *Nordands* artikler

I kapitel 3 af Macaros bog giver han og Andrew Cohen et overblik over de forskningsmetoder, der anvendes i empirisk baserede artikler om andetsprogsforskning i de fem nævnte engelsksprogede tidsskrifter (*Applied Linguistics, Language Teaching Research, The Modern Language Journal,*

Language Learning og Studies in Second Language Acquisition). De skelner mellem deskriptive studier, eksperimentelle studier og undersøgelser af relationer mellem variable, og de kan herigennem konstatere, at de fem tidsskrifter har forskellige erkendelsesmæssige profiler. Tidsskrifter præget af deskriptive studier er ofte baseret på case studier, etnografier eller andre "grounded" tilgange til den studerede virkelighed; der har derfor stor vægt på beskrivelser af den sociale kontekst og på indhentning af "rich data". De indeholder desuden en overvægt af kvalitative analyser, men kan også anvende kvantitative mål (forudsat at forfatterne har kunnet konstatere relevante kategorier at måle på). Eksperimentelle studier har typisk fokus på at måle effekten af en manipulation med virkeligheden i en eksperimentel situation, hvor en kontrolgruppe sammenlignes med forsøgsgruppen. Denne kan vedrøre såvel aspekter af informanternes sprogbrug som af deres systembeherskelse, men kan også dreje sig om pædagogisk intervention og fx om sammenligning mellem forskellige typer sprogundervisning. Der vil som regel være tale om afgrænsede fænomener uden analyse af konteksten for deres forekomst, og ofte om fænomener, der egner sig til kvantificering. I analyser af relationen mellem variable tager forfatterne udgangspunkt i to eller flere fænomener i verden, som de ønsker belyst forbindelsen imellem. Ideen til at foretage den konkrete analyse af netop disse variable kan være hentet i andre empiriske undersøgelser eller være teoretisk begrundet.

Af tabel 2 fremgår, hvordan artiklerne i de fem første årgange af fordeler sig på Macaro og Cohens kategorier (de tre øverste rækker). Der er tydelig overvægt af deskriptive studier og langt færre, der er baseret på en eksperimentel tilgang eller på en undersøgelse af relationen mellem variable. Som det også fremgår af tabellen, har tidsskriftet et tydeligt empirisk fokus. Men der forekommer også artikler, hvis primære formål er at introducere et teoretisk perspektiv eller diskutere grundlæggende begreber af teoretisk karakter. I *Nordand* er der således 6 artikler, som primært sætter teoretiske spørgsmål til debat, men gør dette på baggrund af et større datagrundlag, som forfatteren har beskrevet i andre publikationer. De ligger altså som en krydskategori mellem et deskriptivt og et teoretisk fokus, hvilket betyder, at en deskriptiv tilgang til data indgår i 25 af 43 artikler. Hertil kommer, at der i et temanummer af *Nordand* er udgivet fire nationale faghistorier for andetsprogsforskningen.

Primært empirisk fokus	Deskriptiv	19
Primært empirisk fokus	Eksperimentel	4
Primært empirisk fokus	Relation mellem variable	6
Primært teoretisk fokus	Begrebsdiskussion ud fra data	6
Primært teoretisk fokus	Grundlagsdiskussion	4
Faghistorie		4

Tabel 2 . Metodisk tilgang i artikler i *Nordand* 2006-2010

I sin profil minder *Nordand* mest om *Applied Linguistics* og *Language Teaching Research* blandt de fem engelsksprogede tidsskrifter, der indgår i Macaros materiale. Begge disse tidsskrifter har hovedvægt på deskriptive studier, af hhv. sprogbrug og adfærd i undervisningssammenhæng. *Applied Linguistics* karakteriseres af Cohen & Macaro som det mest lingvistiske og mindst psykologiske af de fem tidsskrifter. Det mest psykologisk forankrede af de fem er *Studies in second language acquisition*, der indeholder mange eksperimentelle studier. *Modern Language Journal* og *Language Learning* indeholder begge en række artikler med hovedvægt på relation mellem variable,

heraf anvender mange artikler i *Language Learning* en kombination af kvalitative og kvantitative analyser ("mixed methods" og triangulering af data). Dette ses ikke i *Nordand*.

Rejsemetaforen i den metodiske analysen

I den store gruppe af artikler med deskriptivt grundlag indgår både klassiske intersprogsanalyser af andetsprogsindlæreres sprog (fx Hammarberg, nr. 1-08 og Tenfjord nr. 1-09), men også interaktionsanalyser af samtaler, hvori indlærere indgår (fx Svennevig, nr. 2-09, Sunni, nr. 2-09 og Larsen, nr. 2-10). Hvor den første type analyser har til formål at belyse andetsprogstilegnelsen som proces og derfor inden for Lindbergs rejsemetafor har fokus på rejsens mål, dens længde og transportmidler, inddrager den anden type analyser også de medrejsende og i institutionelle samtaler tilmed kontakt med grænsepolitiet. Artikler, der beskriver sprogundervisning (Laursen, nr. 1-06, Kulbrandstad, nr. 1-08), kan – afhængig af, hvordan pædagogisk virksomhed forstås – ses som tværgående i forhold til de to typer. Desuden spiller rejsens klima en rolle for dem. Det gør det også i beskrivelser af sprogpolitisk diskurs i offentlige debatter (fx Milani, nr. 1-10) og i policy-papirer (fx Holmen, nr. 1-07). Endelig indgår et metaperspektiv på rejsen og de rejsende gennem historiske kilder og moderne fiktive kilder (Hagland, nr. 1-10, Kongslie, nr. 1-09).

De forholdsvis få artikler med eksperimentielt indhold falder inden for samme beskrivelse af rejsens elementer som de deskriptive, men er fokuseret på at udvikle nogle af disse elementer og vurdere betydningen af denne udvikling eller intervention i praksis (fx Danbolt, nr. 2-07, Smeds, nr. 1-08). Heroverfor står den sidste empiriske gruppe, artikler med fokus på relationen mellem variable. Disse sammenholder sproglige data - sprogbrug eller –tilegnelse – med forskellige grupper af indlærere fx inddelt efter alder (Abrahamsson & Hyltenstam, nr. 1-06) eller sproglig baggrund (Hvistendahl & Roe, nr. 1-10) og inddrager dermed de rejsendes bagage og de muligheder og strabadser, som den medfører.

De fire teoridiskuterende artikler introducerer hver sin forskningsretning: etnografisk lingvistik inden for uddannelsesforskning (Wedin, nr. 1-06), interaktionelt syn på sprogtilegnelse (Wagner, nr. 1-06), grammatisk prototypeteori (Durst Andersen, nr. 2-06) og kritisk literacy i relation til sprogtestning (Holm, nr. 2-06). De er alle udgivet i tidsskriftets første årgang, og i de efterfølgende fire årgange indgår ingen diskussion af de teoretiske positioner, de repræsenterer.

Konklusion

Hvor den tematiske analyse af de fem første årgange af *Nordand* viser en bredde i den andetsprogsforskning, der er udgivet, viser den metodiske oversigt en klar overvægt af empiriske arbejder. Som redaktør håber vi på, at det skyldes, at tidsskriftet for det første har fundet sin plads i den internationale tidsskriftslandskab ved at udgive nordisk baseret andetsprogsforskning i bred forstand. Ved at spænde over grammatik og interaktion, holdninger og processering, sprogbrug og sprogpædagogik osv. - og dermed kombinere psyko- og sociolingvistik inden for mange sproglige niveauer - håber vi, at vi med tidsskriftet har fået skabt et forum for faglig udveksling på tværs af disse indholdsmæssige paradigmer. For det andet kan vi håbe på, at det dominerende fokus på empiriske studier og især på deskriptive studier skyldes, at tidsskriftet har fundet sin særlige niche som udgivelsessted for studier af sprogbrug og sprogtilegnelse i Norden. Dermed håber vi også, at den lave repræsentation af teoridiskuterende artikler ikke er repræsentativ for nordisk andetsprogsforskning, men skyldes, at den mere teoriorienterede udgives andetsteds, fx i nogle af de internationale tidsskrifter, som Macaro sammenligner.

Udviklingen af dette tidsskrift i al sin tematiske mangfoldighed og sin empiriske styrke var imidlertid aldrig blevet til noget uden den centrale rejsefører, Inger. Hun har som en sand ildsjæl banet vejen og både åbnet for bredden udadtil og skærpet dybden indadtil, i stor respekt for feltets aktører og i konstant dialog med eksterne dialogpartnere. For os har det været en personlig og faglig glæde og fornøjelse. Tak for indsatsen, Inger.

Litteratur

I Nordand nr. 2-2010 findes en oversigt over alle artikler som er trykt i de fem første årgangene af tidsskriftet. I vår analyse her er det vist til artiklene med forfatternavn, årstall for publicering og tidsskriftnummer.

Cohen, Andrew D. & Macaro, Ernesto. 2010. research Methods in Second Language Acquisition. S.107-136 i Macaro (red.). *The Continuum Companion to Second Language Acquisition*. London: Continuum

Doughty, Catherine J. & Michael H. Long. 2003. The Scope of Inquiry and Goals of SLA. S.3-16 i Doughty & Long (red.). *The Handbook of Second Language Acquisition*. Blackwell Publishing

Holmen, Anne 2003. Forord. S. 7-15 i Holmen, Anne, Esther Glahn & Hanne Ruus (red.): *Veje til dansk. Forskning i sprog og sprogtilegnelse*. København: Akademisk Forlag

Hyltenstam, Kenneth & Inger Lindberg. Forord. S.11-22 i Hyltenstam & Lindberg (red.). 2004. *Svenska som andraspråk i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur

Golden, Anne, Lise Iversen Kulbrandstad & Kari Tenfjord. 2007. Norsk andrespråksforskning – utviklingslinjer fra 1980 til 2005. S. 5-41 i *Nordand. Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*. Vol 2. Nr.1

Holmen, Anne, Lise Iversen Kulbrandstad & Inger Lindberg. 2006. Veien fram mot NORDAND - Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning. S. 3-7 i *Nordand. Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning* Vol 1. Nr.1

Holmen, Anne, Lise Iversen Kulbrandstad & Inger Lindberg. 2010. Fem årganger med Nordand. Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning. S. 3-8 i *Nordand. Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning* Vol 5. Nr.2.

Karlsson, Jan-Sture. 2004. Förord. I Lindberg, Inger: *Andraspråksresan*. Stockholm:Folkuniversitetet

Lindberg, Inger. 2004: *Andraspråksresan*. Stockholm:Folkuniversitetet

Macaro, Ernesto. 2010. Second Language Acquisition: The Landscape, the Scholarship and the Reader. S. 3-29 i Macaro (red).*The Continuum Companion to Second Language Acquisition*. London: Continuum

NHD. 2008. *St.meld.nr.7 (2008-2009). Et nyskapende og bærekraftig Norge*. Oslo

Norges forskningsråd. 2012. *Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer*. Oslo: NFR